DOMSTOLENS DOM
21. februar 1991 *

I sag C-140/88,

angående en anmodning, som Nederlandenes Hoge Raad i medfør af EØF-Traktatens artikel 177 har indgivet til Domstolen for, i den for nævnte ret verserende sag

G. C. Noij

mod

Staatssecretaris van Financiën

at opnå en præjudiciel afgørelse vedrørende fortolkningen af afsnit II i Rådets forordning (EØF) nr. 1408/71 af 14. juni 1971 om anvendelse af de sociale sikringsordninger på arbejdstagere og deres familiemedlemmer, der flytter inden for Fællesskabet, som affattet ved Rådets forordning (EØF) nr. 1517/79 af 16. juli 1979 (EFT L 185, s. 1),

har

DOMSTOLEN

sammensat af præsidenten, O. Due, afdelingsformændene J. C. Moitinho de Almeida, G. C. Rodríguez Iglesias og M. Díez de Velasco samt dommerne C. N. Kakouris, F. Grévisse og M. Zuleeg,

generaladvokat: J. Mischo
justitssekretær: assisterende justitssekretær J. A. Pompe,

efter at der er afgivet skriftlige indlæg af:

* Processprog: nederlandsk.

— Kongeriget Nederlandenes regering ved generalsekretær i Udenrigsministeriet Egbert Frederik Jacobs som befuldmægtiget,

— Kongeriget Spaniens regering ved Director General de Coordinación Jurídica e Institucional Comunitaria Javier Conde de Saro og Letrado del Estado Rosario Silva Lapuerta som befuldmægtigede,

— Kommissionen for De Europæiske Fællesskaber ved René Barents, Den Juridiske Tjeneste, som befuldmægtiget,

på grundlag af retsmøderapporten,

efter at den nederlandske regering ved J. W. De Zwaan som befuldmægtiget, den spanske regering og Kommissionen har afgivet indlæg i retsmødet den 16. maj 1990,

og efter at generaladvokaten har fremsat forslag til afgørelse den 14. juni 1990,

afsagt følgende

Dom

1 Ved dom af 11. maj 1988, indgået til Domstolens Justitskontor den 20. maj 1988, har Nederlandenes Hoge Raad i medfør af EØF-Traktatens artikel 177 forelagt to præjudicielle spørgsmål vedrørende fortolkningen af Rådets forordning (EØF) nr. 1408/71 af 14. juni 1971 om anvendelse af de sociale sikringsordninger på arbejdstagere og deres familiemedlemmer, der flytter inden for Fællesskabet, som affattet ved Rådets forordning (EØF) nr. 1517/79 af 16. juli 1979 (EFT L 185, s. 1).

2 Spørgsmålene er blevet rejst under en sag mellem Noij og Staatssecretaris van Financiën vedrørende bidrag, som Noij var blevet pålagt at betale til Nederlandenes almindelige sociale forsikringsordning for 1979.

3 Det fremgår af forelæggelsesdommen, at Noij, der er nederlandsk statsborger, har taget bopæl i Nederlandene efter i 25 år at have arbejdet som minearbejder i Belgien. Selv om han som følge heraf i henhold til belgisk lovgivning er berettiget til en alderdomspension, hvortil der er knyttet ret til belgiske børnetilskud og ydelser ved sygdom, blev Noij pålagt at betale bidrag til Nederlandenes almindelige sociale forsikringsordning, fordi han har bopæl i Nederlandene.

4 De fordele, der er knyttet til de to ordninger, er i det væsentlige ens, idet der dog efter den nederlandske ordning kan udbetales visse ydelser med henblik på at forbedre leve- og arbejdsvilkår. Der findes tilsvarende ydelser efter den belgiske ordning, men disse er betinget af bopæl på denne medlemsstats område.

5 Ifølge forelæggelsesdommen er Noij blevet pålagt bidrag bl.a. i henhold til Algemene Wet Bijzondere Ziektekosten (nederlandsk lov om almindelig forsikring for særlige udgifter i anledning af sygdom), selv om de ydelser, han kan opnå ved sygdom, betales af den belgiske institution, indtil han fylder 65 år.

6 Noij anlagde sag til prøvelse af den omhandlede beslutning ved Gerechtshof i Hertogenbosch, idet han anførte, at opkrævningen af de ovennævnte bidrag, der beregnes på grundlag af hans alderdomspension og udgør 23% af denne, er uforenelig med EØF-Traktatens bestemmelser om arbejdskraftens frie bevægelighed og bestemmelserne i forordning nr. 1408/71. Gerechtshof frifandt Staatssecretaris van Financiën med den begrundelse, at sagsøgeren ikke kunne anses for arbejdstager i henhold til forordningens artikel 1, og Noij indgav herefter en kassationsanke til Nederlandenes Hoge Raad. Hoge Raad fandt, at der var tvivl om fortolkningen af flere fællesskabsbestemmelser og besluttede at udsætte sagen, indtil Domstolen har besvaret følgende præjudicielle spørgsmål:

»1) Skal de fællesskabsretlige regler vedrørende social sikring, som skal medvirke til at fremme arbejdskraftens frie bevægelighed inden for Fællesskabet, navnlig bestemmelserne om, hvilken national lovgivning der skal anvendes, jf. afsnit II i Rådets forordning nr. 1408/71 af 14. juni 1971, fortolkes således, at de er til hinder for, at der af en person, der har bopæl på en medlemsstats område (herefter benævnt 'bopælsstaten'), og som efter at have været beskæftiget som

arbejdstager på en anden medlemsstats område i henhold til den sociale lovgivning i sidstnævnte medlemsstat for en sådan beskæftigelse oppebærer en alderdomspension, opkræves bidrag til en lovpligtig forsikring i bopælsstaten i henhold til dennes sociale lovgivning, bl.a. på grundlag af den oppebårne alderdomspension,

a) hvis vedkommende efter at have afsluttet sin beskæftigelse på den anden medlemsstats område ikke længere udøver nogen form for virksomhed?

b) hvis vedkommende efter at have afsluttet denne beskæftigelse har udøvet virksomhed — enten som arbejdstager eller som selvstændig — på bopælsstatens område i en vis periode?

2) Har det nogen betydning for besvarelsen af spørgsmål 1, hvis den under b) nævnte i bopælsstaten udøvede virksomhed kun er af underordnet betydning?«

7 Vedrørende den nederlandske lovgivning og de relevante bestemmelser i fællesskabsretten samt de skriftlige indlæg, der er indgivet til Domstolen, henvises i øvrigt til retsmøderapporten. Disse forhold omtales derfor kun i det følgende i det omfang, det er nødvendigt for forståelsen af Domstolens argumentation.

Første del af første spørgsmål

8 Den forelæggende ret ønsker med første del af det første spørgsmål i det væsentlige oplyst, om de fællesskabsretlige regler — og navnlig reglerne i afsnit II og III i forordning nr. 1408/71 — er til hinder for, at en person, der efter at have været beskæftiget som arbejdstager på en medlemsstats område i kraft heraf oppebærer en alderdomspension, og som tager bopæl i en anden medlemsstat, hvor vedkommende ikke udøver nogen form for virksomhed, undergives lovgivningen i sidstnævnte stat og herved pålægges bidrag til en lovpligtig forsikring, der beregnes på grundlag af vedkommendes indkomst, herunder nævnte pension.

9 Det bemærkes for det første, at ingen af bestemmelserne i afsnit II i forordning nr. 1408/71 finder anvendelse i det foreliggende tilfælde. Noij er således hverken omfattet af artikel 13, stk. 2, litra b), c), d) eller e), eller artikel 14-17. Med hen-

syn til artikel 13, stk. 2, litra a), hvorefter »en arbejdstager, der er beskæftiget på en medlemsstats område, [er] omfattet af denne stats lovgivning, selv om han er bosat på en anden medlemsstats område, eller den virksomhed eller arbejdsgiver, der beskæftiger ham, har sit hjemsted eller bopæl på en anden medlemsstats område«, bemærkes, at denne bestemmelse kun vedrører personer med lønnet beskæftigelse.

10 Sidstnævnte bestemmelser har således til formål at løse de lovvalgskonflikter, der kan opstå, når en person ikke har bopæl og beskæftigelse i samme medlemsstat. Sådanne konflikter kan imidlertid ikke opstå, for så vidt angår arbejdstagere, der er ophørt med enhver erhvervsmæssig aktivitet.

11 Hvad dernæst angår afsnit III i forordning nr. 1408/71, der indeholder særlige bestemmelser om de forskellige ydelser, bemærkes, at artikel 33 — som affattet ved Rådets forordning (EØF) nr. 2864/72 af 19. december 1972 [EFT 1972 (31. december), s. 12], der finder anvendelse på det foreliggende tilfælde — allerede var til hinder for, at den institution i en medlemsstat, som det påhviler at udbetale en pension eller en rente, tilbageholder bidrag til dækning af ydelser ved sygdom og moderskab, når en institution i en anden medlemsstat skal bære udgifterne ved disse ydelser (jf. dom af 28.3.1985, sag 275/83, Kommissionen mod Belgien, Sml. s. 1097, præmis 3).

12 Bestemmelsen er ændret ved Rådets forordning (EØF) nr. 2332/89 af 18. juli 1989 (EFT L 224, s. 1), hvorved der er tilføjet et stk. 2. Det bestemmes heri, at hvis bopælsmedlemsstaten har en almindelig forsikringsordning, og der ikke i henhold til dennes lovgivning udbetales pension eller rente, kan denne stat ikke — fordi en person, der har ret til en pension eller rente, har sin bopæl dér — opkræve bidrag til dækning af ydelser, når udgifterne hertil bæres af en institution i en anden medlemsstat.

13 Disse bestemmelser er i overensstemmelse med formålet med forordning nr. 1408/71, der er at fremme den frie bevægelighed for vandrende arbejdstagere mest muligt. Flere andre bestemmelser går således ud på at ophæve hindringer for denne fundamentale ret, som f.eks. opkrævningen af de anfægtede bidrag, og navnlig hindringer, der følger af flytning fra en medlemsstat til en anden og samti-

dig anvendelse af flere nationale lovgivninger. Det er imidlertid i strid med dette formål, at en arbejdstager — uden at det er begrundet i almene hensyn — fratages en del af en pension, som han modtager i henhold til en anden medlemsstats lovgivning, alene fordi han har taget bopæl i en anden medlemsstat.

14 Det følger af det anførte, at bestemmelserne i artikel 33 om ydelser ved sygdom og moderskab er udtryk for et mere almindeligt princip, hvorefter der ikke af en person, der har ret til en pension eller en rente, og som har bopæl på en medlemsstats område, af denne grund kan opkræves bidrag til en lovpligtig forsikring til dækning af ydelser, som det påhviler en institution i en anden medlemsstat at udrede.

15 Første del af det første spørgsmål må derfor besvares således, at de fællesskabsretlige regler og navnlig bestemmelserne i afsnit II og III i Rådets forordning (EØF) nr. 1408/71 af 14. juni 1971 om anvendelse af de sociale sikringsordninger på arbejdstagere og deres familiemedlemmer, der flytter inden for Fællesskabet, ikke er til hinder for, at en person, der efter at have været beskæftiget som arbejdstager på en medlemsstats område i kraft heraf oppebærer en alderdomspension, og som tager bopæl i en anden medlemsstat, hvor vedkommende ikke udøver nogen form for virksomhed, undergives lovgivningen i sidstnævnte stat. De anførte regler er imidlertid til hinder for, at der af vedkommende — fordi han har sin bopæl dér — opkræves bidrag til en lovpligtig forsikring til dækning af ydelser, som det påhviler en institution i en anden medlemsstat at udrede.

Anden del af det første spørgsmål og det andet spørgsmål

16 Det fremgår af forelæggelsesdommen, at den forelæggende ret med disse spørgsmål i det væsentlige ønsker oplyst, om besvarelsen er den samme, såfremt vedkommende — i den i første spørgsmål omhandlede situation — før den periode, som bidragene vedrører, har udøvet erhvervsmæssig virksomhed, også selv om denne kun har været af underordnet betydning, enten som arbejdstager eller som selvstændig i den medlemsstat, på hvis område han har bopæl.

17 Hertil bemærkes, at det forhold, at vedkommende har været beskæftiget under sådanne omstændigheder, ikke ændrer besvarelsen af første spørgsmål. Bestemmelserne i afsnit II i forordning nr. 1408/71 finder af de anførte grunde ikke anvendelse, og der er ingen begrundelse for i så fald at fravige princippet om, at der ikke af en person, der har ret til en pension eller en rente, og som har bopæl på en medlemsstats område, af denne grund kan opkræves bidrag til en lovpligtig forsikring til dækning af ydelser, som det påhviler en institution i en anden medlemsstat at udrede.

18 Anden del af det første spørgsmål og det andet spørgsmål må derfor besvares således, at det anførte også gælder, selv om vedkommende — i den i første spørgsmål omhandlede situation — før den periode, som bidragene vedrører, har udøvet erhvervsmæssig virksomhed, uanset om denne kun har været af underordnet betydning, enten som arbejdstager eller som selvstændig i den medlemsstat, på hvis område han har bopæl.

Sagens omkostninger

19 De omkostninger, der er afholdt af den nederlandske og den spanske regering og af Kommissionen for De Europæiske Fællesskaber, som har afgivet indlæg for Domstolen, kan ikke erstattes. Da sagens behandling i forhold til hovedsagens parter udgør et led i den sag, der verserer for den nationale ret, tilkommer det denne at træffe afgørelse om sagens omkostninger.

På grundlag af disse præmisser

kender

DOMSTOLEN

vedrørende de spørgsmål, som Nederlandenes Hoge Raad har forelagt ved dom af 11. maj 1988, for ret:

1) **De fællesskabsretlige regler og navnlig bestemmelserne i afsnit II og III i Rådets forordning (EØF) nr. 1408/71 af 14. juni 1971 om anvendelse af de sociale sikringsordninger på arbejdstagere og deres familiemedlemmer, der flytter inden for Fællesskabet, er ikke til hinder for, at en person, der efter at have været beskæftiget som arbejdstager på en medlemsstats område i kraft heraf oppebæ-**

rer en alderdomspension, og som tager bopæl i en anden medlemsstat, hvor vedkommende ikke udøver nogen form for virksomhed, undergives lovgivningen i sidstnævnte stat. De anførte regler er imidlertid til hinder for, at der af vedkommende — fordi han har sin bopæl dér — opkræves bidrag til en lovpligtig forsikring til dækning af ydelser, som det påhviler en institution i en anden medlemsstat at udrede.

2) **Dette gælder også, selv om vedkommende — i den i første spørgsmål omhandlede situation — før den periode, som bidragene vedrører, har udøvet erhvervsmæssig virksomhed, uanset om denne kun har været af underordnet betydning, enten som arbejdstager eller som selvstændig i den medlemsstat, på hvis område han har bopæl.**

Due Moitinho de Almeida Rodríguez Iglesias

Díez de Velasco Kakouris Grévisse Zuleeg

Afsagt i offentligt retsmøde i Luxembourg den 21. februar 1991.

J.-G. Giraud
Justitssekretær

O. Due
Præsident